

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over de ontwerpen van wet tot:

regeling van het Nederlandsch-onderdaanschap van hen, die herkomstig zijn uit Nederlandsch-Indië; en

wijziging van wetten in verband met het Nederlandsch-onderdaanschap van hen, die herkomstig zijn uit Nederlandsch-Indië. (50)

Algemeen kon men zich met deze wetsvoorstellen vereenigen.

Hier wordt eene nieuwe categorie personen erkend, staande tusschen Nederlanders en vreemdelingen en geboren in Nederlandsch-Indië, aan wie geen rechten, verbonden aan het Nederlandschap worden verleend, maar waardoor er een einde aan wordt gemaakt, dat zij ten opzichte van het moederland als vreemdelingen zouden beschouwd kunnen worden.

In eene afdeeling werd opgemerkt, dat — terwijl het tweeledig wetsontwerp eigenlijk alleen beoogt het regelen van een bepaald onderwerp, en wel de vaststelling der gedragslijn, te volgen ten opzichte van hen die, herkomstig uit Nederlandsch-Indië, zich soms ten onrechte als Nederlandsch-Indische onderdanen wenschen te zien aangemerkt — de Regeering thans het gewichtige vraagstuk in zijn geheel, van den staat der bevolking van Nederlandsch-Indië, aan de orde stelt, en eene regeling aanbiedt, voor een deel onbevredigend, o. a. omdat daarbij, volgens de leden hier aan het woord, Nederlandschap en onderdaanschap als corresponderende begrippen worden aangenomen.

Men wenschte gaarne van de Regeering te vernemen, of deze opvatting juist is.

Vastgesteld den 21sten Januari 1910.

WOLTJER.

KIST.

DOJES.

VAN WELDEREN RENGERS.

VAN LAMSWEERDE.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1910. (2)

Het afdeelingsonderzoek van dit wetsontwerp heeft aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen en beschouwingen.

Algemeen bracht men hulde aan den Minister voor zijn beleidvol en krachtig beheer. Men juichte toe, dat hij weerstand heeft geboden aan den drang, die men op hem heeft uitgeoefend om, in de gegeven omstandigheden, de traktementen der klerken, assistenten, bestellers, telegrafisten, hulptelegrafisten en lijnwachters van het personeel der posten en telegrafie te verhoogen.

Benoeming van een referendaris voor postzaken.

Tegen de aanstelling van een nieuwen referendaris, speciaal voor de behandeling van postale aangelegenheden, werd door eenige leden bezwaar gemaakt. Zij vreesden, dat dit de goede verstandhouding tusschen den Minister en den Directeur-Generaal der Posten en Telegrafie, ook al wordt de zelfstandigheid van dezen laatste niet ingekrompen, niet zou bevorderen en

dat dit bovendien ten gevolge zou hebben, dat aan dien referendaris een bureau zal worden toegevoegd, waardoor het getal ambtenaren weder onnoodig zal stijgen.

Bij andere leden echter woog dit bezwaar niet zoo zwaar. Zij konden zich voorstellen, dat in de gegeven omstandigheden een referendaris voor het beoogde doel door den Minister wordt gewenscht. Deze functionaris zal, naar zij meenden te weten, ook niet het scheppen van een nieuwe afdeeling ten gevolge hebben, maar zal slechts worden persoonlijk adviseur van den Minister voor post- en telegraafbeheer. Zij wilden medegaan met den Minister, die verklaarde, dat het hem anders niet mogelijk zal zijn op voldoende wijze de voorstellen van den Directeur-Generaal te onderzoeken en te beoordeelen.

Te minder hadden zij bezwaar nu de nieuwe referendaris zal komen in plaats van den overleden referendaris, die belast was geweest met de leiding van het technisch bureau der afdeeling spoorwegen en die niet vervangen zal worden.

Leggers van wegen.

In de zitting van de Eerste Kamer 1905—1906, *Handelingen* bladz. 307, werd door den heer VAN DER FELTZ de wenselijkheid betoogd van rechtskracht te verleen aan de door de provinciale besturen, naar ter zake bestaande reglementaire voorschriften, opgemaakte leggers van waterleidingen en tabellen van wegen en voetpaden. Door den toenmaligen Minister van Waterstaat werd daarop medegedeeld, dat dit onderwerp behoorde tot de taak van de Staatscommissie voor de Waterstaatswetgeving die in 1892 is ingesteld, verder dat toen, dus in 1906, een regeling betreffende de wegen bovenaan op haar program stond, en dat dus de indiening van een hierop betrekking hebbend ontwerp van wet reeds spoedig kon worden tegemoet gezien.

Men zou gaarne vernemen wanneer dit voorstel te verwachten is?

De Lauwerzee.

Door onderscheidene leden werd dit onderwerp ter sprake gebracht. Men meende, dat uit de behandeling in de Tweede Kamer gebleken is, dat er voorshands geen sprake zal zijn van indijking. Hoezeer dit betreurd werd, omdat door zoodanige indijking, zooveel beter gebruik zou kunnen worden gemaakt, ten behoeve van de uitwatering uit de provinciën Groningen, Friesland en Drenthe, van het groote verschil van hoog en laag water in de zee boven de Lauwerzee, meende men toch, dat ook zonder zoodanige bedijking, de toestand met betrekkelijk kleine kosten, veel beter zou kunnen en behooren te worden gemaakt, dan hij thans is. Door de afsluitingen van het Reitdiep en Dokkumer Grootdiep resp. in 1729 en 1877, van Rijkswege, is de toestand van de Lauwerzee geheel gewijzigd. Zij is een bijna doode kom geworden waarin zich telkens en voortdurend veel slib verzamelt. Door dat slib wordt de afwatering op die Lauwerzee van uit Friesland door de Nieuwe Zijlen, van uit Groningen door de sluis te Zoutkamp en van uit die provinciën en Drenthe door de z. g. Friesche sluis belemmerd. Vroeger toen het slib door baggeren moest verwijderd worden, en nu en dan ook van Rijkswege werd verwijderd, was dit een zeer moeielijk en kostbaar werk.

Sinds enkele jaren is men er evenwel in geslaagd door een gewijzigd procédé ook slib op te zuigen. Dit geschiedt met machines op overeenkomstige wijze samengesteld als de gewone zelfladende zandzuigers, die echter niet voor anker liggen, maar varende zuigen. Door de voortgaande beweging van het vaartuig dringt de slib vrijwel onvermengd met water, tot op